

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

3 november 1997

ONTWERP VAN DECREET

**houdende goedkeuring van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten
betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Peter Desmet**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden : de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gerda Raskin ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;

de heren Carlos Lisabeth, Steve Stevaert, Jacques Timmermans ;

de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

707 (1996-1997)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendement

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud besprak op 1 en 9 oktober 1997 het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING

1. Inleiding

De minister verwijst naar twee richtlijnen die de Raad van de Europese Gemeenschappen op 23 april 1990 heeft aanvaard en die betrekking hebben op de problematiek van de bioveiligheid :

- de richtlijn 90/219/EEG inzake het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen ;
- de richtlijn 90/220/EEG inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu.

Beide richtlijnen hebben zowel op federale als gewestelijke bevoegdheidsmateries betrekking. De volledige omzetting van beide richtlijnen noodzaakt daarom een akkoord tussen de federale staat en de gewestelijke overheden over de uitoefening van de bevoegdheden inzake doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen (GGO's).

Het samenwerkingsakkoord vormt het kader voor een gezamenlijke regeling waarbij de respectieve overheden bij de behandeling van de dossiers inzake bioveiligheid worden betrokken.

2. Procedurestappen

In januari 1991 werd gestart met de besprekingen tussen de federale overheid en de gewesten.

Op 21 december 1994 heeft de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring gehecht aan het voorontwerp van samenwerkingsakkoord.

Ingevolge opmerkingen van de federale minister bevoegd voor landbouw werd door de Vlaamse regering op 16 mei 1995 een aangepast ontwerp van samenwerkingsakkoord goedgekeurd.

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State van 31 oktober 1995 werd het samenwerkingsakkoord opnieuw op een aantal punten aangepast, meer bepaald wat de bevoegdheidsomschrijvingen van de op te richten Adviesraad voor Bioveiligheid en Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie betreft.

De Vlaamse regering hechtte haar goedkeuring aan het definitieve ontwerp op 26 juni 1996.

Op 25 april 1997 werd het samenwerkingsakkoord door alle partijen ondertekend.

Op grond van artikel 92bis, paragraaf 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op de hervorming van de instellingen moet het samenwerkingsakkoord bij decreet worden goedgekeurd alleen reeds gelet op het feit dat het financiële gevolgen voor het Vlaamse Gewest heeft.

Het Waalse parlement keurde het Samenwerkingsakkoord goed bij decreet van 28 mei 1997.

3. Opmerkingen van de federale minister bevoegd voor landbouw

De opmerkingen van de federale minister bevoegd voor landbouw hielden in dat hij niet akkoord kon gaan met de uitbreiding van het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord tot de pathogene organismen. Vanuit het federaal parlement werd er op aangedrongen om uit het ontwerp de verwijzingen naar "plant en dier" te schrappen en de uitbreiding van het toepassingsdomein van de Europese richtlijn inzake ingeperkt gebruik terug te schroeven tot "voor de mens" pathogene organismen.

De vergadering van de permanente werkgroep van de Interministeriële Conferentie Landbouw van 3 april 1995 formuleerde een voorstel om de tekst van het akkoord aan te passen zodat de discussie over de bevoegdheden inzake pathogene organismen later kan worden gevoerd, zonder dat de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord moet worden uitgesteld. De voorgestelde aanpassingen doen volgens de minister geen afbreuk aan de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake de controle op fytopathogene en zoöpathogene orga-

nismen wat hun impact op het leefmilieu betreft. Het blijft dan ook mogelijk dat de gewesten onder elkaar een samenwerkingsakkoord sluiten inzake de uitoefening van hun bevoegdheid op dit terrein.

De minister voegt eraan toe dat de afgevaardigden van het Vlaamse en Waalse gewest op de permanente ambtenarenwerkgroep van de Interministeriële Conferentie Landbouw uitdrukkelijk gewezen hebben op de bevoegdheid van de gewesten om regelend op te treden vanuit het oogpunt van de bescherming van het leefmilieu op het terrein van fytopathogene en zoöpathogene organismen. Zij hebben er de federale overheid op gewezen dat een eventuele instemming met het gewijzigde ontwerp van samenwerkingsakkoord geenszins betekent dat ze afstand doen van hun bevoegdheid terzake.

4. Adviezen van de Raad van State en de Mina-Raad

De minister stelt dat op basis van het advies van de Raad van State van 31 oktober 1995 enkele technische en inhoudelijke aanpassingen werden doorgevoerd. Hij stelt een gedetailleerde tekst ter beschikking die als bijlage bij dit verslag wordt toegevoegd.

De Mina-Raad formuleerde op 7 juli 1994 een advies inzake de maatschappelijke en milieu-aspecten verbonden aan de activiteiten met genetisch gemodificeerde organismen en micro-organismen. Bij het opstellen van de Vlarem-reglementering werd volgens de minister in de mate van het mogelijke rekening gehouden met de aanbevelingen van de Mina-Raad.

5. Toelichting bij het akkoord

Het doel van het samenwerkingsakkoord is volgens de minister driedig :

- de omzetting en de harmonieuze toepassing verzekeren van de richtlijn 90/219/EEG waarbij het toepassingsveld van de richtlijn wordt uitgebreid tot de genetisch gemodificeerde organismen en voor de mens pathogene organismen. De gewesten erkennen dat een dergelijke uitbreiding van de richtlijn vanuit het oogpunt van een preventief milieubeheer verantwoord is ;

- overeenstemming vinden inzake de criteria en de

procedure die de federale staat moet respecteren voor de toepassing van deel B van richtlijn 90/220/EEG. Daarbij wordt de complementariteit tussen de onderscheiden gewestelijke en federale bevoegdheden voor de toepassing van deel B van de richtlijn 90/220/EEG bevestigd. De procedure zal in een koninklijk besluit houdende de implementatie van deze richtlijn worden opgenomen ;

- een gemeenschappelijk wetenschappelijk evaluatiesysteem inzake bioveiligheid inrichten. Dit gebeurt in hoofdstuk IV van het akkoord.

Het ingeperkt gebruik (richtlijn 90/219/EEG) is een exclusieve gewestelijke bevoegdheid en is, voor wat het Vlaamse Gewest betreft, geregeld door titel II van het VLAREM.

Door het samenwerkingsakkoord worden de onderscheiden gewestelijke en federale bevoegdheden voor de toepassing van deel B van de richtlijn 90/220/EEG, met name de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu voor onderzoek- en ontwikkelingsdoel-einden en voor enig ander doel dan het in de handel brengen, gezamenlijk uitgeoefend. De bevoegdheden van de gewesten en de federale overheid hangen in deze materie zeer nauw samen en de bevoegdheidsafbakening is niet steeds duidelijk. Door het samenwerkingsakkoord kunnen ze gezamenlijk worden uitgeoefend zonder dat er van een bevoegdheidsafstand van de gewesten of federale overheid sprake is. De toelatingen voor de experimentele doelbewuste introducties zijn aldus onderworpen aan een voorafgaandelijk gezamenlijk akkoord van de betrokken gewestelijke en federale ministers.

Gezien de uitzonderlijke specialisatie in deze materie en de lange ervaring van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV), het vroegere Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie, werd met dit instituut een overeenkomst gesloten om de administratie bij te staan in het kader van de uitvoering van de richtlijnen. Het WIV zal dan ook een coördinerende en evaluerende rol vervullen bij de uitvoering van het voorliggende samenwerkingsakkoord.

II. ALGEMENE BESPREKING

Risico's verbonden aan vrijzetting

De heer Johan Malcorps stelt dat het inbrengen van GGO's in het milieu een belangrijk nieuw

gegeven is voor het Vlaams milieubeleid. Volgens het lid kan men immers spreken van een nieuw soort van potentiële vervuiling. Eenmaal deze nieuwe organismen in de vrije natuur zijn losgelaten, kunnen ze wellicht nooit meer worden teruggehaald.

Het lid overloopt de belangrijkste gevaren die volgens deskundigen verbonden zijn aan de vrijzetting van herbicideresistente gewassen, tot nog toe de meest frequente toepassing te velde. Daarbij moet worden opgemerkt dat er nog geen lange ervaring met veldproeven is, dat er een groot verschil is tussen veldproeven en commerciële toepassingen en dat de onvoorspelbaarheid van vrijzettingen onverantwoord groot is.

Ten eerste zijn er volgens het lid de ecologische risico's verbonden met de plant zelf. Het ecosysteem kan worden verstoord door de vrijzetting van vreemde organismen : transgene planten kunnen zichzelf als superonkruid gaan ontwikkelen en zich op grote schaal gaan verspreiden en andere planten overwoekeren.

Er is ook het risico van horizontale gentransfer : de uitwisseling van genetisch materiaal tussen verschillende organismen, soms van verschillende soorten. Theoretisch bestaat de kans dat het zogenaamde "naakt DNA" van een gewas wordt opgenomen door micro-organismen. Bacteriën kunnen bijvoorbeeld genen, inclusief het herbicidenresistente gen, uit de omgeving opnemen en doorgeven.

Ten slotte bestaat het risico van uitkruising : het zaad van de transgene plant belandt, bijvoorbeeld via het stuifmeel, op wilde variëteiten, zodat ook de wilde variëteit resistent wordt tegen een bepaalde onkruidverdelger. Het lid verwijst naar wetenschappelijk onderzoek en veldproeven in de Verenigde Staten en Denemarken. Daarbij werd proefondervindelijk bewezen dat uitkruising bij koolzaad en genetisch gemanipuleerde aardappelen en radijzen een probleem kan vormen.

Ten tweede zijn er de risico's verbonden aan het gecombineerd gebruik van herbicideresistente planten en de herbiciden zelf. Het inzetten van herbicideresistente gewassen houdt volgens het lid ook een verlaging in van de drempel tot meer monoculturen. De stelling dat nieuwe minder schadelijke herbiciden kunnen worden ingezet, wordt door de heer Johan Malcorps gerelativeerd. Er werd ondertussen al enig onderzoek gedaan over deze zogenaamde milieuvriendelijke generatie van pesticiden en het blijkt dat er grote problemen rijzen. Zo werd soja resistent gemaakt voor

glyfosaat. Recent werd door onderzoekers echter aangetoond dat glyfosaat belangrijke oestrogene effecten heeft en een aantoonbare vermindering van zaadcellen bij dieren veroorzaakt. Een oordeelkundige afweging van alle gezondheids- en milieurisico's van de GGO's, de wijze waarop ze worden ingezet en de herbiciden die worden gebruikt, is daarom absoluut noodzakelijk. In feite zijn er nu echter twee aparte procedures : één voor de transgene plant volgens de richtlijn 90/220/EEG en één voor het herbicide volgens de herbicidenrichtlijn. Het gaat in beide gevallen om procedures op federaal niveau die worden gepatroneerd door het departement Landbouw en waar er onvoldoende garantie is dat de milieuveiligheidsaspecten aan bod komen.

Er is ook de versnelde opbouw van resistentie tegen bepaalde herbiciden : als men meerdere malen gaat spuiten, omdat het gewas zelf geen gevaar loopt, verhoogt volgens het lid ook de kans dat bepaalde onkruiden sneller weerstand opbouwen tegen bepaalde verdelgingsmiddelen. Bij insectresistente planten zou dit risico zeer reëel zijn. Bovendien zou het verspreiden van insectresistentie bepaalde biologische bestrijdingsmethoden ondermijnen.

Daarnaast zijn er volgens de heer Johan Malcorps nog bijkomende gevaren voor de gezondheid die verder onderzocht moeten worden : de eventuele horizontale gentransfer bij het eten van gemanipuleerd voedsel, de bijkomende inzet van antibiotica-resistentie in herbicideresistente planten en de ontwikkeling van virusresistentie in planten.

Het lid benadrukt dat het om milieuproblemen gaat die in samenhang moeten worden gezien en die tot de bevoegdheden van de gewestministers behoren. De expliciete inbreng van ecologische deskundigen in de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie is absoluut noodzakelijk om een veilige afweging te kunnen maken.

Daarnaast roept de hele kwestie van de biotechnologie volgens de heer Johan Malcorps natuurlijk ook veel ruimere maatschappelijke vragen op. Zo is er de toenemende afhankelijkheid van landbouwers van een complex van pesticiden- en zaaigoedproducenten. Er is ook de toenemende afhankelijkheid van het rijke westen van de voedselproducerende landen in het Zuiden, met daaraan gekoppeld de hele kwestie van patentering en de uitkoop van natuurlijke rijkdommen uit het zuiden.

De heer Jef Van Looy heeft vragen bij de door de heer Johan Malcorps geschetste gevaren verbon-

den aan vrijzetting. Er zijn volgens het lid nog geen concrete voorbeelden van transgene planten die zichzelf als superonkruid ontwikkelen en van de andere aangehaalde risico's. Er is ook geen reden om aan te nemen dat meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt wanneer men herbicideresistente gewassen gaat telen.

De heer Georges Beerden sluit zich hierbij aan en laat opmerken dat het opdrijven van het herbicidegebruik ook de kostprijs aanzienlijk verhoogt. Dit is voor de professionele teler een reden om geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken wanneer dit niet strikt noodzakelijk is.

De heer Jef Van Looy stelt verder dat glyfosaat reeds gedurende 15 jaar wordt gebruikt en dat niets gekend is van resistentieopbouw. Voor andere totaalherbiciden is de resistentie reeds na enkele jaren gekend. Het voordeel van glyfosaat is dat het systemisch werkt en zeer snel afbreekt. Overigens worden totaalbestrijdingsmiddelen weinig gebruikt in de landbouw. Andere categorieën gebruikers zijn wellicht verantwoordelijk voor het toegenomen gebruik. Het lid laat verder opmerken dat het federale departement Volksgezondheid een doorslaggevende stem heeft bij de erkenning van nieuwe producten, en niet het departement Landbouw.

De heer Johan Malcorps benadrukt dat de gewesten onvoldoende bij de procedure worden betrokken voor wat de milieuaspecten betreft. Inzake de reductie van pesticiden moet volgens het lid een kwantitatief én kwalitatief beleid worden gevoerd. Het pesticidgebruik moet dalen en ook openbare besturen moeten daartoe bijdragen. Tegelijkertijd moet naar minder schadelijke bestrijdingsmiddelen worden gezocht. Daarbij moet men ook oog hebben voor de gevaren verbonden aan het veralgemeend gebruik van de nieuwe, zogenaamd meer milieuvriendelijke totaalherbiciden.

Betrokkenheid van de gewestminister en vertrouwelijkheid van de gegevens

Volgens de heer Johan Malcorps moet een zorgvuldige afweging van milieurisico's centraal staan bij het afleveren van vergunningen voor onderzoekscentra en zeker voor veldproeven. In dit samenwerkingsakkoord wordt volgens het lid echter het hele vergunningenbeleid inzake de vrijzetting van GGO's gedelegeerd naar de federale overheid. Hiermee gaat men in tegen de geest van beide Europese richtlijnen, die juist sterk de nadruk leggen op de leefmilieuaspecten.

Het lid stelt dat niet de communautaire dimensie

van belang is, maar wel de bewaking van het aspect veiligheid voor mens en milieu. Het gevaar is reëel dat in de overeengekomen procedure veel te weinig rekening zal worden gehouden met mogelijke milieueffecten. Zo wordt de gewestelijke minister bevoegd voor leefmilieu slechts zijdelings betrokken bij de toelating voor een veldproef. Hij krijgt van de federale overheid enkel een samenvatting van de niet-vertrouwelijke gegevens van het dossier. Op die manier gaan federale ambtenaren beslissen wat de Vlaamse minister van leefmilieu en zijn administratie mogen ontvangen. De Raad van State wijst erop dat volgens richtlijn 90/220/EEG het de bevoegde instantie is die besluit welke informatie vertrouwelijk zal worden behandeld en welke niet. Met deze kritiek werd volgens het lid geen rekening gehouden. Bovendien krijgt de bevoegde gewestminister nauwelijks tijd om te reageren. Als hij niet binnen de 10 dagen na goedkeuring van het dossier op federaal niveau schriftelijk bezwaar aantekent, dan gaat men uit van zijn stilzwijgende instemming. Volgens het lid kan men in dergelijke omstandigheden niet spreken van een vetorecht voor de gewesten.

Het lid laat opmerken dat artikel 8 van de richtlijn niet wordt omgezet in het samenwerkingsakkoord. Hierin wordt bepaald dat de kennisgever achteraf, na de vrijzetting, ook een evaluatie aan de bevoegde overheden moet bezorgen. Uiteraard moet dan ook de gewestminister volledig worden ingelicht, zeker over de milieuveiligheidsaspecten.

Volgens de minister waren de bij het overleg betrokken partijen het erover eens dat niet de kennisgever kan beslissen over het vertrouwelijk karakter van bepaalde gegevens in het dossier, maar dat dit toekomt aan de bevoegde overheid, in casu de federale overheid. De gewestelijke instanties achtten het voor de uitoefening van hun bevoegdheden voldoende om te beschikken over een samenvatting van de niet-vertrouwelijke gegevens, gelet op de zeer lijvige omvang en het uiterst technisch karakter van deze dossiers en de relatief korte termijn voor de afhandeling van de kennisgevingen volgens de richtlijnen.

De minister blijft erbij dat de gewesten over een vetorecht beschikken. De afgifte van een toelating is immers aan het voorafgaand akkoord van de territoriaal bevoegde minister onderworpen. De gewestminister heeft weliswaar slechts 10 werkdagen om te reageren, maar de twee gewestambtenaren die in de Adviesraad voor Bioveiligheid zeten, zijn van bij het begin in de procedure betrokken. Ze beschikken over alle gegevens om na het afsluiten van de discussie onmiddellijk een advies

aan de gewestminister te geven. In de praktijk kunnen ze zelfs anticiperen op het advies dat de Raad zal geven omdat ze het dossier reeds langer kennen. Bovendien is in de mogelijkheid voorzien om een beroep te doen op deskundigen buiten de administratie. Een protocol werd afgesloten met het WIV, het vroegere IHE, dat jaarlijks meer dan 6 miljoen frank aan middelen zal ontvangen om experts op te leiden en ter beschikking te houden.

Volgens de heer Johan Malcorps houdt de kritiek van de Raad van State niettemin stand. De milieuaspecten zijn dermate belangrijk dat de bevoegde gewestelijke minister het volledige dossier moet kunnen inkijken. Het gaat niet op dat de federale overheid beslist welke gegevens vertrouwelijk zijn en welke niet.

De heer Hugo Marsoul wijst op het gevoelige karakter van de problematiek inzake bioveiligheid en genetische manipulatie. Er doen allerlei verhalen de ronde over lopende wetenschappelijk experimenten. In die zin kan het achterdocht wekken dat de federale overheid slechts een samenvatting van het dossier aan de bevoegde gewestelijke minister zendt. De gewestelijke overheid kan de gegevens toch ook op een vertrouwelijke manier behandelen ?

De heer Dirk Van Mechelen deelt de visie dat het een delegatie van bevoegdheden aan de federale overheid betreft. De vraag is echter of men geen vertrouwen kan stellen in de goede werking van de Adviesraad voor Bioveiligheid, waarin ook gewest-ambtenaren zetelen. Het lid laat opmerken dat in deze gevoelige sector enorme bedragen in onderzoek en ontwikkeling worden geïnvesteerd. Omwille van hun concurrentiepositie staan de betrokken bedrijven op de vertrouwelijkheid van sommige gegevens. In die zin is het begrijpelijk dat men vermenigvuldiging ervan zoveel mogelijk tracht te beperken en dat het volledige dossier slechts bij één instantie wordt ingediend.

De minister stelt dat de federale overheid zich verbindt tot het bewaren van de vertrouwelijkheid van de gegevens. Indien ook de drie gewesten over de volledige dossiers zouden beschikken en bepaalde vertrouwelijke gegevens toch worden verspreid, zou het moeilijk zijn de verantwoordelijken aan te duiden. Oorspronkelijk was gesteld dat de kennisgever over de vertrouwelijkheid van de gegevens zou oordelen. Deze oplossing is door de onderhandelende partijen echter niet aanvaard. De minister herhaalt dat de leden van de Adviesraad voor Bioveiligheid over het volledige dossier beschikken.

Ook mevrouw Trees Merckx meent dat het zwaartepunt in dit akkoord op het federale niveau wordt gelegd. Zo worden de geschillen tussen de contracterende partijen met betrekking tot de interpretatie of de uitvoering van dit akkoord beslecht in het kader van de Interministeriële Conferentie voor Leefmilieu, die wordt samengeroepen en voorgezeten door de federale overheid. Ook de bepaling van het Belgische standpunt op internationaal niveau gebeurt door het Coördinatiecomité van het internationale leefmilieubeleid, waarbij er weinig garanties zijn dat het standpunt van de gewesten voldoende aan bod komt. Ook de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie is bij het federale IHE ondergebracht. De bevoegde gewestminister heeft geen vat op deze ambtenaren. Het lid vraagt of er in de administratie Aminoal voldoende middelen en ambtenaren beschikbaar zijn om deze problematiek op te volgen ?

De minister repliceert dat de Interministeriële Conferentie voor Leefmilieu ook op vraag van de gewesten kan worden samengeroepen. Volgens de minister beschikt de Vlaamse administratie over voldoende middelen om dit soort dossiers op te volgen. In hoofdstuk VII van het akkoord werden budgettaire bepalingen opgenomen waarbij de federale staat en de gewesten de belangrijkste kosten onder elkaar verdelen. Er werd bovendien een contract gesloten met het WIV om vijf deskundigen in dienst te nemen en om de gewestelijke administraties bij te staan bij de uitvoering van de richtlijnen.

Op vraag van de minister geven de heer John Pauwels, Afdelingshoofd Milieuvergunningen, en de heer Guy Saelemaekers, adjunct van de directeur, verdere toelichting bij de uitvoering van het samenwerkingsakkoord. Ze verduidelijken dat de termijn van 10 werkdagen waarover de bevoegde gewestminister beschikt om bij de federale overheid bezwaar aan te tekenen tegen de toelating, begint te lopen na ontvangst van het door de Adviesraad voor Bioveiligheid gegeven advies. De vertegenwoordigers van de gewestminister in de Raad zijn van bij de indiening van het dossier bij de werkzaamheden betrokken en kennen reeds eerder de strekking van het advies. Ze kunnen dit eventueel vroeger aan hun minister meedelen, zeker indien daar bepaalde redenen toe zijn. Bovendien kunnen de gewestambtenaren in de Raad bijkomende informatie vragen over een bepaald dossier, waardoor de procedure wordt opgeschort.

De heer Bruno Tobback vraagt of de gemeenschappelijke lijst van deskundigen exhaustief zal

worden opgevat. Kunnen experts die niet op de lijst voorkomen ook worden geraadpleegd ?

De heer Guy Saelemaekers antwoordt dat het in de praktijk om een soepel systeem gaat. De lijsten van deskundigen worden voortdurend bijgewerkt. Tot hiertoe werd enkel een lijst samengesteld van experts inzake transgene planten.

De heer Leonard Quintelier vraagt wie toegang krijgt tot de vertrouwelijke gegevens die in het archief van de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie worden bewaard en voor welke doeleinden de gegevens worden gebruikt. Kunnen privé-firma's de gegevens inkijken ?

De heer Guy Saelemaekers antwoordt dat de dossiers inzake bioveiligheid door de DBB achter slot worden bewaard. Enkel de betrokken gewestelijke ambtenaren, die deontologisch aan de plicht tot geheimhouding zijn gebonden, hebben inzage in de dossiers. De vertrouwelijke gegevens kunnen niet door anderen worden ingekeken. De niet-vertrouwelijke gegevens kunnen ter plaatse worden geraadpleegd, maar er mogen geen foto's of kopies worden genomen.

De heer Guy Saelemaekers voegt eraan toe dat door het contract dat met het federale WIV werd gesloten voor de uitvoering van bepaalde taken door de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie, het Vlaamse gewest enige zeggenschap krijgt over de manier waarop de dossiers door de DBB worden behandeld.

De heer Hugo Marsoul vraagt of de minister door de overeengekomen procedure nog zijn politieke verantwoordelijkheid in deze dossiers kan opnemen.

De heer Theo Kelchtermans meent dat de bevoegde minister steeds politiek verantwoordelijk is. Hij of zij is echter aangewezen op de ambtenaren die de dossiers opvolgen en die tijdig eventuele probleemsituaties moeten melden. Indien ze dit niet doen, kunnen de ambtenaren door de minister ter verantwoording worden geroepen. Uiteindelijk blijft echter de minister politiek verantwoordelijk.

Wijziging van de richtlijnen

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey informeert naar de stand van zaken met betrekking tot de Europese richtlijnen 90/219/EEG en 90/220/EEG. Er zouden besprekingen aan de gang zijn om beide richtlijnen te herzien. Het Europees Parlement heeft reeds advies gegeven over de ontwerpwijzigingen.

Indien de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord door de verschillende betrokken assemblees en het opstellen van het uitvoeringsbesluit nog lang aansleept, is het samenwerkingsakkoord misschien reeds achterhaald door de herziening van de Europese richtlijnen. Het lid vraagt dat, indien het samenwerkingsakkoord moet worden gewijzigd, het parlement voorafgaandelijk een open debat over de samenwerking op dit domein kan houden.

De minister zegt niet op de hoogte te zijn van de intentie om de Europese richtlijnen te wijzigen. Hij zal aan de administratie de meest recente informatie hierover vragen.

Betrokkenheid van het publiek

De heer Johan Malcorps laat opmerken dat in het samenwerkingsakkoord niet voorzien is in een omzetting van artikel 7 van de richtlijn 90/220/EEG. Daarin staat dat wanneer een Lid-Staat zulks passend acht, hij kan voorschrijven dat bepaalde groepen of het publiek worden geraadpleegd over een aspect van de voorgestelde doelbewuste introductie. Deze openbaarheidsregel is volgens het lid essentieel als men het vertrouwen van het publiek wil winnen en als men rekening houdt met wat er ruimer in de samenleving rond de inzet van gentechnologieën leeft. Het lid vraagt of de minister weet of deze openheid tenminste op federaal niveau in de wet zal worden opgenomen ?

De heer Bruno Tobback meent dat men een procedure zou kunnen ontwikkelen waarbij informatie wordt verstrekt aan het publiek over de introductie van GGO's. Een en ander is weliswaar niet in het samenwerkingsakkoord opgenomen, maar kan volgens het lid parallel met de uitvoering ervan worden georganiseerd.

De minister herinnert eraan dat het ingeperkt gebruik van GGO's in laboratoria (richtlijn 90/219/EEG) een exclusieve gewestelijke bevoegdheid is en in Vlaanderen wordt geregeld door het VLAREM. De regels inzake openbaarheid bij het toekennen van milieuvergunningen gelden dus ook bij de toepassing van deze richtlijn.

Wat de doelbewuste introductie van GGO's in het milieu betreft, bevestigt de minister dat de richtlijn 90/220/EEG een facultatieve bepaling bevat over de raadpleging van het publiek of van bepaalde groepen. In het samenwerkingsakkoord werd een zeer strakke procedure overeengekomen en daarin is geen regeling voor dergelijke raadpleging opgenomen. De minister wil nagaan of het mogelijk is in het koninklijk besluit ter uitvoering van het

samenwerkingsakkoord een bepaling omtrent een eventueel openbaar onderzoek te laten opnemen. Het overleg over dit uitvoeringsbesluit moet nog starten.

Uit de informatie waarover de minister beschikt, blijkt dat in Oostenrijk, Denemarken, Frankrijk en Nederland in een vorm van openbaar onderzoek is voorzien. Nederland gaat vrij ver in het informeren en raadplegen van het grote publiek, andere landen zijn hierin meer terughoudend. Volgens de minister is ook de sector zelf vrij terughoudend inzake de verspreiding van te gedetailleerde informatie, zoals bijvoorbeeld de juiste locatie van de proefvelden, onder meer uit vrees voor ongezonde nieuwsgierigheid. Er kan echter worden bekeken of op basis van bepaalde gegevens een vorm van raadpleging of voorlichting kan worden georganiseerd.

Reststoffen

Er blijft volgens de heer Johan Malcorps grote onduidelijkheid over artikel 13 van de samenwerkingsovereenkomst betreffende de rest- of afvalstoffen voortkomend uit onderzoeks-, ontwikkelings- en productieactiviteiten waarvoor GGO's worden gebruikt. Ook de Raad van State heeft kritiek op de inhoud van dit artikel. De gewesten zijn volledig bevoegd voor de verwerking van deze specifieke afvalstoffen. Volgens het lid wordt door de voorgestelde regeling de federale overheid, via de Adviesraad voor Bioveiligheid, in feite opnieuw gedeeltelijk bevoegd voor de verwerking ervan.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Bij de artikelen 1 en 2 worden geen verdere opmerkingen geformuleerd.

Deze artikelen worden met 10 stemmen bij 1 onthouding aangenomen.

Een amendement van de heer Dirk Van Mechelen strekt ertoe een nieuw artikel 3 toe te voegen (Stuk 707 (1996-1997) – Nr. 2). Daarin staat dat de Vlaamse regering jaarlijks verslag uitbrengt aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van het samenwerkingsakkoord.

Het amendement wordt met 11 stemmen aangenomen.

IV. EINDSTEMMING

Het gewijzigde ontwerp van decreet wordt met 10 stemmen bij 1 onthouding aangenomen.

De verslaggever,

Peter DESMET

De voorzitter,

Dirk VAN MECHELEN

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten van 25 april 1997 betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid wordt goedgekeurd.

Artikel 3

De Vlaamse regering brengt jaarlijks verslag uit aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van dit Samenwerkingsakkoord.

BIJLAGE

AANPASSINGEN NA HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Op basis van het advies van de Raad van State werden enkele aanpassingen doorgevoerd.

Vooreerst werden de bevoegdheden van de Dienst Bioveiligheid en de Bioveiligheidsraad nader afgelijnd : in de definities van artikel 1, meer bepaald 6° en 7° wordt verwezen naar de respectieve bevoegdheidsbepalingen in Hoofdstukken IV (taak, structuur en werking van het gemeenschappelijk wetenschappelijk evaluatiesysteem) en hoofdstuk VII (budgettaire impact) van het samenwerkingsakkoord. Aldus voorziet artikel 10 dat de Raad een aantal van zijn bevoegdheden kan delegeren en dat deze delegatie enkel betrekking kan hebben op een dossier betreffende het in de handel brengen van een product, tenzij reeds een advies over een gelijkaardig product werd gegeven.

In artikel 12 werden kleine tekstaanpassingen doorgevoerd teneinde de verhouding tussen de Dienst en de Raad ondubbelzinnig vast te leggen.

De Raad van State had kritiek op de bepaling van artikel 3, §, 1° dat voorzag dat de kennisgever een volledig dossier diende te sturen naar de federale overheid en slechts een samenvatting van niet-vertrouwelijke gegevens naar het bevoegde gewest. Op het overleg waren de partijen het erover eens dat niet de kennisgever kan beslissen over het vertrouwelijk karakter van bepaalde gegevens in het dossier, maar dat dit toekomt aan de bevoegde overheid in casu de federale overheid. De gewestelijke instanties achtten het voldoende, voor de uitoefening van hun bevoegdheden, te beschikken over een samenvatting van niet-vertrouwelijke gegevens gelet op de zeer lijvige omvang en het uiterst technisch karakter van deze dossiers en de relatief korte termijn voor de afhandeling van de kennisgevingen volgens de richtlijnen.

Artikel 13 van het samenwerkingsakkoord voorzag een regeling omtrent "de afvalstoffen" voortkomende uit activiteiten waarbij GGO's worden gebruikt. Om de indruk weg te nemen dat daarmee de bestaande Europese afvalreglementering zou omzeild worden, is nu voor alle duidelijkheid enkel nog sprake van "restproducten" en wordt in het overwegend gedeelte van het akkoord melding gemaakt van de Richtlijn 75/0422/EEG inzake de afvalstoffen.

Voorts bepaalde artikel 12 § dat de Dienst Bioveiligheid belast werd met het verstrekken van informatie en administratieve bijstand aan de gebruikers bij de voorbereiding van hun dossiers. Om elke twijfel over de onafhankelijke positie van de Dienst Bioveiligheid bij haar adviesverlenende taak te vermijden, werd beslist de voormelde bepalingen het akkoord te schrappen.

In de procedure inzake de gecoördineerde toepassing en omzetting van de richtlijn 90/220/EEG bepaald in hoofdstuk III van het samenwerkingsakkoord, werd verduidelijkt dat met "de vereenvoudigde procedure" wordt bedoeld de procedure beschreven in artikel 6 § 5 van voormelde richtlijn.

In artikel 17 werd de tekst taalkundig verbeterd : er is nu sprake van harmonisatie van "dossierkosten" (of dossierrechten) in plaats van "bijdragen" (op vraag van de Raad van State werd in de Franse tekst het woord "contribution" gebruikt in plaats van "redevance").

Deze harmonisatie geldt, zoals de Raad van State opmerkte, uiteraard enkel tussen de Gewesten zonder betrokkenheid van de federale overheid.

Verder werd verduidelijkt dat de harmonisatie van "de bijdragen" voor de dossiers inzake het ingeperkt gebruik enkel zal gebeuren tussen de Gewesten (zonder betrokkenheid van de federale overheid).

De harmonisatie van bijdragen voor dossiers inzake deel B van richtlijn 90/220/EEG – in de vorige versies vastgelegd in een bijlage – is nu vervangen door een overlegprocedure : de bijdragen zijn uitsluitend verschuldigd aan de federale overheid, die voor de vastlegging ervan bij koninklijk besluit overleg zal plegen met de Gewesten (art. 17, tweede alinea)."

Artikel 18 bevat nu een ruimere omschrijving van de inhoud van de door de gewestelijke ministers af te sluiten contracten met het I.H.E.

Ten slotte werd overeenkomstig artikel 92 bis, § 1 van de Bijzondere Wet van 1980 op de hervorming van de instellingen bepaald dat het samenwerkingsakkoord pas in werking treedt na goedkeuring door een legislatieve akte van alle parlementen. Voor de publicatie in het Belgisch Staatsblad werd een praktische regeling voorzien.
